

بررسی الزامات رفتاری ناجا در تحقق امنیت اجتماعی جامعه اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی)

آیت‌الله فتحی^۱، سعید شریفی رهنمو^۲، وحید میرزازاده^۳، ابراهیم امرانی^۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۹/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۰/۰۳

چکیده

استراتژی امنیت ملی بر بالاترین سطح، تمرکز نموده و حسی از کل به دست می‌دهد. استراتژی امنیت ملی با هدف حراست از وطن و پیشبرد منافع ملی در خارج و در عین حال، پاسخگویی به چالش‌ها و فرصت‌ها، دیدگاه‌ها و آمال هر کشور در سرتاسر جهان را بیان می‌کند. این استراتژی تلاش دارد تا تضمین نماید که اقدامات پرشمار کشورها در خارج، به یک هدف مشترک خدمت کرده و یک ابتکار جمعی را شکل می‌دهد. بر همین اساس، و با توجه به اهمیت موضوع این پژوهش با هدف تبیین نقش ناجا در امنیت ملی و تحقق دولت اسلامی با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری انجام گرفته است. روش تحقیق پژوهش حاضر به صورت کتابخانه‌ای و اسنادی می‌باشد. یافته‌های پژوهش با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری در حیطه مفاهیم امنیت فردی، امنیت اجتماعی، امنیت اقتصادی، امنیت سیاسی، امنیت قضایی، امنیت فرهنگی و امنیت دفاعی و مرزی و منطقه‌ای استخراج شده و ویژگی‌های استقرار امنیت ملی و شاخص‌های امنیت ملی از دیدگاه مقام معظم رهبری بیان شده است. همچنین، نقش راهبردی ناجا در تأمین امنیت ملی و تحقق دولت اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری نیز تبیین و تشریح شده است.

واژگان کلیدی: الزامات، امنیت ملی، دولت اسلامی، پلیس

۱- استادیار پژوهشی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی ناجا (نویسنده مسؤل) a.fathi64@gmail.com

۲- دانشجوی دکتری مطالعات برنامه درسی، دانشگاه بوعلی سینا

۳- کارشناس ارشد علوم قرآن و حدیث

۴- کارشناسی ارشد فلسفه و کلام اسلامی

مقدمه

استراتژی امنیت ملی بر بالاترین سطح، تمرکز نموده و حسی از کل به دست می‌دهد. استراتژی امنیت ملی با هدف حراست از وطن و پیشبرد منافع ملی در خارج و در عین حال، پاسخگویی به چالش‌ها و فرصت‌ها، دیدگاه‌ها و آمال هر کشور در سرتاسر جهان را بیان می‌کند. این استراتژی تلاش دارد تا تضمین نماید که اقدامات پرشمار کشورها در خارج، به یک هدف مشترک خدمت کرده و یک ابتکار جمعی را شکل می‌دهد. استراتژی‌های امنیت ملی نه فقط به‌واسطه ارزیابی اهداف جهانی مورد پیگیری، بلکه کارکردهای استراتژی که کشور باید در سرتاسر جهان انجام دهد و ابزارهای چندگانه قدرت در اختیار آن، ایجاد می‌گردند. کارکردهای استراتژی، فعالیت‌هایی هستند که کشور در راستای پیگیری اهداف خود در خارج انجام می‌دهد و نیز فعالیت‌هایی که قصد دارند تا بر نحوه سر برآوردن سیستم بین‌المللی تأثیر بگذارند. ابزارهای قدرت نیز منابعی هستند که برای انجام این کارکردها و فعالیت‌های مرتبط با آن، در دسترس می‌باشند (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۲).

اگر یک کشور با یک استراتژی امنیت ملی متشکل از نظریات استراتژیکی منسجم در هر عرصه از فعالیت‌های کارکردهای مهم پدیدار شود، در این صورت، برای شکل‌دهی به خط‌مشی‌ها و استراتژی‌های فرعی در تمامی عرصه‌های کوشش، در موقعیت خوبی قرار خواهد گرفته و همچنین، برای بکارگیری خردمندانه ابزارها و منابع در راستای پاسخگویی به چالش‌ها و فرصت‌های جهانی، در موقعیت مناسبی خواهد بود. با توجه به نقش ناجا در تأمین امنیت داخلی و به تبع آن امنیت ملی، هدف پژوهش حاضر تبیین نقش ناجا در تأمین امنیت ملی و تحقق دولت اسلامی می‌باشد.

ابعاد امنیت: برجسته‌ترین وجوه و ابعادی که برای امنیت ملی نظام جمهوری اسلامی ایران متصور است و از جمع‌بندی متن راهبردهای امام و رهبری استخراج شده عبارتند از:

۱. امنیت فردی: یعنی هر فرد بتواند بدون دغدغه از امکانات عمومی بهره‌مند گردد و از آزادی‌های قانونی و مشروع در جهت رشد و تعالی مادی و معنوی بهره‌برداری کند و با هیچ‌گونه مانع و تهدیدی مواجه نگردد و کرامت انسانیش رعایت شود.
۲. امنیت اجتماعی: یعنی آرامش و سلامت جامعه و رشد حس تعاون و همیاری و دوری از ناهنجاری‌ها اخلاقی، و رعایت قانون.
۳. امنیت اقتصادی: فراهم بودن زمینه‌های درآمد مناسب اقشار میانی و پایین جامعه در حل مشکلات معیشتی و مسکن، سرمایه‌گذاری و اشتغال، قانونمندی و سلامت در چرخه تولید، توزیع و مصرف، بهره‌وری مناسب از ذخایر و معادن، توسعه و مکانیزه نمودن بخش کشاورزی، رهایی از اقتصاد تک محصولی، خودکفایی در صنایع مهم و کلیدی و دستیابی به تکنولوژی‌های پیشرفته، تعادل و توازن در عرضه و تقاضا.
۴. امنیت سیاسی: تعامل احزاب و جناح‌های دلسوز انقلاب، پرهیز از تشنج و درگیری‌های قومی و حزبی، وفاق و همدلی کارگزاران نظام، آرامش در محیط‌های علمی، سیاسی و رسانه‌ای، فضای سالم و مناسب برای نقد منصفانه عملکردها، اقتدار نهادهای امنیتی و سیاسی در ردیابی تحرکات طراحان براندازی نرم و اشراف بر روند شکل‌گیری طرح‌های دشمنان و عوامل داخلی و منطقه‌ای آنان در توطئه‌های فرهنگی سیاسی و نظامی، حضور همگانی مردم در عرصه‌های گوناگون سیاست و حمایت همه‌جانبه از نظام اسلامی.

۵. امنیت قضایی: حفظ حقوق و حرمت شهروندی، اجرای یکسان قانون برای همه متخلفان، احقاق حقوق ستمدیدگان و مظلومان، ضابطه‌مندی و قاطعیت در مسیر مراحل قضایی پرونده‌های مفسدان سیاسی و اقتصادی.

۶. امنیت فرهنگی: رشد اخلاق دینی، ارتقای فرهنگ عمومی و اسلامی، پویایی و گسترش ارزش‌های انقلاب و دفاع مقدس، فراهم بودن بسترهای مناسب تولید علم و تقویت جنبش نرم‌افزاری، استحکام پایه‌های معرفت دینی و ایمن‌سازی اخلاقی و روحی نسل جدید در برابر تهاجمات و شیخون فرهنگی دشمنان.

۷. امنیت دفاعی مرزی و منطقه‌ای: ساماندهی و تقویت نیروهای مسلح متناسب با دفع تحرکات نظام دشمنان و نبردهای نامتقارن و ناهم‌تراز، خودکفایی تسلیحاتی در جهت بازدارندگی تهدیدات، تعامل سالم و سازنده با همسایگان، احترام متقابل و تفاهم بر محور مشترکات سیاسی، دینی و جغرافیایی در جهان اسلام، دیپلماسی فعال و تأثیرگذار در عرصه سیاست بین‌الملل (کاهه، ۱۳۸۴: ۱۳۴).

در بندهای اصل سوم و اصل بیست و دوم و یکصد و هفتاد و ششم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به وجوه امنیت ملی اشاراتی دارد و اجرای برخی از اصول و بندهای آن منوط به استقرار امنیت در نظام جمهوری اسلامی است.

مؤلفه‌های درونی استقرار امنیت ملی: همان‌گونه که در تبیین «امنیت ملی» گذشت، این اصطلاح سیاسی دارای مفهوم چند وجهی به کمک واژه‌های دخیل است. تبلور و استقرار امنیت ملی در حاکمیت و جامعه نیز مشروط به فراهم آمدن زمینه مناسب رشد و توسعه در حوزه‌های گوناگون نظام جمهوری اسلامی است. در این بخش، به اهمیت و جایگاه مؤلفه‌های درونی نظام جمهوری اسلامی که تحقق کامل و حضور جمعی آن‌ها تجلی بخش امنیت ملی است، اشاره می‌کنیم.

وفاق و هم‌گرایی ملی: مهم‌ترین شاخصه اندیشه سیاسی امام و رهبری، تأکید بر وحدت و همدلی میان تمام اقشار مردم و مسئولان است؛ زیرا شرایط فرهنگی، جغرافیایی و سیاسی ایران به‌گونه‌ای است که همیشه امکان ایجاد رخنه برای نفوذ دشمن در آن فراهم است. اگر این اخوت ایمانی در سرتاسر کشور ما محفوظ بماند و هرکس برای خودش توجه به خود نداشته باشد؛ توجه به مقصد داشته باشد و خودش را برای مقصدش بخواهد، هیچ‌کس نمی‌تواند به این کشور تعدی کند (صحیفه امام، ج ۱۷: ۴۳۵).

حفظ کردن نظام اسلامی این است که هر روز محکم کنیم برادری خودمان را، سر اغراض جزئی که زود می‌گذرد لطمه‌ای خدای نخواستہ به اسلام وارد نکنیم، لطمه به جمهوری اسلام وارد نکنیم (همان، ج ۲۰: ۵۶).

مقام معظم رهبری معتقد است که دستاوردهای عظیم انقلاب اسلامی در پرتو برکت معنوی وحدت حاصل آمده است و استمرار وحدت نیز عامل پویایی و ثبات نظام است:

همیشه به برکت اتحاد کلمه توانستیم بزرگ‌ترین موانع را از سر راه خود برداریم؛ الان هم می‌توانیم به برکت اتحاد کلمه میان مردم و مسئولان، بزرگ‌ترین موانع را از مقابل راه حرکت این ملت برداریم. (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۲ / ۱۰ / ۸۰).

وحدت اقوام و مذاهب، هم‌اندیشی حوزه و دانشگاه، هم‌گرایی اقشار مختلف مردم، همدلی نیروهای مسلح و در مرتبه عالی‌تر وحدت مسئولان و مردم شاخصه‌های اصلی وفاق و هم‌گرایی در تأمین امنیت ملی نظام جمهوری اسلامی است و حجم گسترده دیدگاه‌ها، راهبردها و راه‌کارهای امام و رهبری در تدوین چشم‌انداز حفظ دستاوردهای انقلاب و نظام اسلامی بر محور موضوع وحدت قرار دارد.

ولایت‌مداری: رهبری و ولایت فقیه جامع‌الشرایط، تداوم بخش نبوت پیامبر(صلی الله علیه و آله) و امامت ائمه معصومین(علیهم السلام) و ضامن حاکمیت و اجرای احکام الهی است. رهبری در انقلاب و نظام اسلامی هدایت‌گر سکان کشتی انقلاب و ترسیم‌گر سیاست‌های کلی نظام اسلامی است که بیداری و جوشش میلیونی توده‌های مردم را به ارمغان می‌آورد. مقام معظم رهبری درباره پیوند مردم با رهبر می‌فرماید:

«ولایت، یعنی آن حکومتی که در آن ارتباطات حاکم با مردم، ارتباطات فکری، عقیدتی، عاطفی، انسانی و محبت‌آمیز است، مردم به او متصل و پیوسته‌اند و به او علاقه‌مندند»(همان، ۶ / ۱ / ۷۹).

بدیهی است نقش رهبری در بسیج مردم در تمام مراحل انقلاب و حمایت و پیروی همه جانبه مردم از فرامین رهبری تضمین‌کننده امنیت ملی است. به همین دلیل، امام با اشاره به اصل مترقی ولایت فقیه در قانون اساسی همگان را به انقیاد در برابر این اصل برای حفظ نظام اسلامی از آسیب‌ها فرا می‌خواند:

«من به همه ملت، به همه قوای انتظامی اطمینان می‌دهم که امر دولت اسلامی، اگر با نظارت فقیه و ولایت فقیه باشد، آسیبی بر این مملکت نخواهد وارد شد»(صحیفه امام، ج ۱۰: ۸۵).

مقام معظم رهبری حضور خالصانه و عاشقانه مردم ولایت‌مدار بر گرد ستون خیمه انقلاب را عامل استحکام نظام و دفع توطئه‌ها می‌داند:

«تا وقتی که این اصل نورانی در قانون اساسی هست و این ملت از بن دندان به اسلام عقیده دارند، توطئه‌های این‌ها ممکن است برای مردم دردسر درست کند اما نخواهد توانست این بنای مستحکم را متزلزل کند»(بیانات مقام معظم رهبری، ۲/۲۳/۷۹). البته، برتری ملت ایران در امتیازات ولایت‌مداری نسبت به مسلمانان صدر

اسلام و تمجید و تکریم امام از این ملت قهرمان و فداکار در سخنرانی و وصیت‌نامه‌شان گواهی (ر.ک: صحیفه امام، ج ۱۶: ۹۳ و ۹۶ و نیز ج ۲۱: ۴۱۰ و ۴۱۱). روشن بر اصل مهم ولایت‌مداری مردم در پیروی از رهبرشان در گذر از تمامی شداید و بحران‌ها برای پیروزی انقلاب و تثبیت نظام اسلامی و دفع توطئه‌های دشمنان است.

مشارکت عمومی: در نظام اسلامی پذیرش آرای مردم و حضورشان در عرصه‌های مختلف نظام عامل مقبولیت و پایداری آن است. به همین جهت امام در تمام مراحل انقلاب و تثبیت نظام حضور مردم را رکن مهم و پایه اصلی استحکام نظام می‌دانست و همواره به آرای عمومی تکیه می‌کرد. ایشان بر این باور بود که: «انقلاب اسلامی ما انقلابی است که به دست مردم صورت گرفته، مردم انقلاب کرده‌اند و مردم باید آن را به آخر برسانند.» (صحیفه امام، ج ۱۹: ۵۴). بنابراین، تاکنون تمام توطئه‌های داخلی و خارجی دشمنان در جهت شکست یا استحاله و انحراف انقلاب با حضور قدرتمندانه ملت خنثی شده و سفارش امام برای استمرار حضور پر صلابت مردمی در حفظ و تقویت امنیت نظام این است که:

«تا شما زنده‌اید آمریکا بر نمی‌گردد، شوروی هم بر نمی‌گردد. در نسل‌های آتیه، اگر ملت‌ها در نسل‌های آتیه به همین روش حرکت کنند و روحانیون در همه جا حاضر باشند و مردم در صحنه باشند و قوای نظامی و انتظامی، قوای نظامی و انتظامی اسلام باشد این در طول تاریخ هم این شاء الله نخواهد شد.» (همان، ج ۱۷: ۴۴۹).

از سوی دیگر، در ترسیم راهبردهای سازندگی و توسعه نظام اسلامی نقش مؤثر و کارساز مردم را در حرکت تکاملی نظام به مسئولان یادآور می‌شود تا آنان از بهره‌وری از این پشتوانه عظیم غفلت نکنند: «اگر مردم را شریک خودتان نکنید، موفق نخواهید شد.» (همان، ج ۱۹: ۳۵). راز مهم غلبه بر مشکلات داخلی در این سه

دهه، حضور مردمی است. از این رو، تحقق توسعه واقعی در نگاه مقام معظم رهبری بدون مشارکت عمومی امکان‌پذیر نیست:

«اگر بخواهیم کشور را آباد کنیم و کشاورزی را که زمینه مستعدی در کشور ما دارد رایج و دایر کنیم و صنعت مستقل و متکی به استعداد و علم و تجربه متخصصان داخلی را به وجود بیاوریم و راه بیندازیم و علم و تحقیق را در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور توسعه بدهیم و انشاءالله رفاه عمومی را در سطح کشور تا اعماق روستاها پیش ببریم و ... وسیله و ابزار انجام همه این خواسته‌ها، شما مردم هستید و حضور و ایمان شما، این راه را هموار خواهد کرد(حدیث ولایت، ج ۱: ۷۳).

سامان‌دهی اقتصادی: بهبود وضع اقتصادی جامعه یکی از مباحث کلیدی و نقش‌آفرین است که از دیرباز تا امروز امام و رهبری ابعاد و زوایای آن را برای کارگزاران نظام اسلامی برجسته ساخته‌اند. در فرهنگ اسلامی و جوامع روایی نیز به حل مشکلات اقتصادی انسان‌ها اهمیت خاصی داده‌اند به گونه‌ای که امنیت عمومی جامعه و تحقق برخی از امور فرهنگی، عقیدتی و اخلاقی را در پرتو سامان‌یافتگی اقتصادی و رفع دغدغه‌های معیشتی میسر می‌دانند. به‌عنوان مثال، پیامبر گرامی اسلام می‌فرماید:

«بَارِكْ لَنَا فِي الْخُبْزِ وَلَا تُفَرِّقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُ فَلَوْلَا الْخُبْزُ مَا صَلَّيْنَا وَلَا صُمْنَا وَلَا أَدِينَا فَرَايَضُ رَبَّنَا(پروردگارا، نان را بر ما مبارک کن و میان ما و او جدایی قرار نده؛ زیرا اگر نان نباشد ما توانایی انجام فرایض الهی و نماز و روزه را نداریم)(کافی، ج ۵: ۷۳، حدیث ۳).

از نظر امام، فرایند سامان‌دهی اقتصادی باید با رفع فقر و محرومیت و دستیابی به یک زندگی متوسط و رفاه متناسب با شأن انسان مسلمان در نظام اسلامی و به دور

از اسراف و تجمل آغاز شود از این رو، به مسئولان می‌فرماید: «دولت شما دولت محرومین است یعنی باید برای محرومین کار کنید» (صحیفه امام، ج ۱۹: ۳۴).

هر قدر کشور ما به طرف فقرزدایی و دفاع از محرومین حرکت کند، امید جهان‌خواران از ما منقطع و گرایش ملت‌های جهان اسلام زیادتر می‌شود (همان، ج ۲۰: ۳۴۱). مقام معظم رهبری، در اولویت‌بندی مسایل اقتصادی توجه به امر معیشت را مورد تأکید قرار می‌دهد: «مسأله معیشت قطعاً در اولویت اول است، معیشت که نبود، دین هم نیست، اخلاق هم نیست، حفظ عصمت و عفت هم نیست» (بیانات در دیدار با نمایندگان مجلس، ۲۹ / ۳ / ۷۹).

نکته مهم دیگر رهایی از اقتصاد تک‌محصولی و سرمایه‌گذاری بنیادین در بخش کشاورزی و صنعت است: «تا آنجا که بتوانیم، باید کشور را از مسأله نفت جدا کنیم» (بیانات در جمع اعضای هیأت دولت، ۸ / ۶ / ۷۴).

ما باید سعی کنیم از حیث اقتصاد قوی و بدون وابستگی باشیم. .. البته، به طرف صنعت هم باید رفت، ولی اگر از کشاورزی منحرف بشویم، اسباب آن می‌شود که آنچه خودمان نیز داریم از بین برود. (صحیفه امام، ج ۱۷: ۳۳).

خودکفایی در کشاورزی یکی از محورهای مهم امنیت ملی است: بخش کشاورزی یک محور اصلی در اداره کشور است... شریان اصلی زندگی جامعه در این بخش است و زندگی واقعی و ملموس جامعه حیات اجتماعی در این بخش بیشتر معنا پیدا می‌کند چون این‌جا، مسأله غذا، و مسأله امنیت غذایی و مسأله استقلال ناشی از امنیت غذایی و خودکفایی مطرح است. (بیانات در دیدار کشاورزان، ۱۴ / ۱۰ / ۸۴)

اقتدار نظامی و دفاعی: به گفته امیر بیان، حضرت علی (علیه السلام): «فَالجُنُودُ بِأَذْنِ اللَّهِ حُصُونُ الرَّعِيَّةِ، وَ زَيْنُ الْوَلَاةِ، وَعَزُّ الدِّينِ، وَ سُبُلُ الْأَمْنِ وَ كَيْسَ تَقْوَمُ الرَّعِيَّةُ إِلَّا بِهِمْ؛

سپاهیان به فرمان خدا پناهگاه استوار و رعیت زینت و وقار زمامداران و شکوه دین و راه‌های تحقق امنیت کشورند، امور مردم جز با سپاهیان استوار نگردد.» (نهج البلاغه، نامه ۵۳، ترجمه علی دشتی، ص ۴۰۸). نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان بازوی قدرتمند ولایت، پاسدار دستاوردهای نظام و کارگزار اصلی استقرار امنیت داخلی و مرزهای کشورند. تقویت بنیه معرفت دینی و سیاسی به همراه فراگیری فنون پیشرفته و لازم نظامی در کنار دستیابی به فن‌آوری تولید تجهیزات مدرن نظامی، از مجموعه نیروهای مسلح بنیان مرصوصی پدید می‌آید که مقتدرانه حافظ استقلال، تمامیت ارضی و امنیت داخلی کشور می‌شود. پس از دفاع مقدس مهم‌ترین عامل بازدارندگی تهاجم نظامی دشمنان به کشور جمهوری اسلامی ایران، صلابت، استواری و توانمندی نیروهای مسلح است. به‌همین دلیل امام به مسئولان نظام سفارش داشتند که:

«در هیچ شرایطی از تقویت نیروهای مسلح و بالابردن آموزش‌های عقیدتی و نظامی و توسعه تخصص‌های لازم و خصوصاً حرکت به طرف خودکفایی نظامی غفلت نکنند... غفلت از تقویت بنیه دفاعی کشور، طمع تهاجم و تجاوز بیگانگان و نهایتاً تحمیل جنگ و توطئه‌ها را به دنبال می‌آورد. (صحیفه امام، ج ۲۱: ۳۵۸)

مقام معظم رهبری آمادگی‌های لازم و هوشیاری نیروهای مسلح در رصد کردن تحرکات دشمنان منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای را یادآور می‌شود و خواهان افزایش توان دفاعی آنان برای تأمین امنیت در بازدارندگی از تهاجم دشمنان است:

«نیروهای مسلح، باید کاری کنند که هیچ دشمنی نتواند در استقلال و استحکام یکپارچگی و تمامیت ارضی ما طمع کند. (حدیث ولایت، ج ۴: ۲۱۴).

ما آمادگی‌های خود را برای مقابله با استکبار، همیشه حفظ می‌کنیم، همین حالا هم آماده هستیم، ما قصد تجاوز به هیچ کس را نداشتیم، باز هم نداریم؛ اما آماده‌ایم که برای مقابله با تجاوز هرکس که باشد، اقدام کنیم (همان، ج ۵:۹۵).

مزیت و امتیاز منحصر به فرد نیروهای مسلح جمهوری اسلامی پشتوانه میلیونی ملت ایثارگر ایران در قالب بسیج است که نقش مهمی در استحکام و اقتدار نیروهای نظامی و انتظامی دارد و دلاوری‌های آنان در کارنامه درخشان پیروزی‌های نبرد هشت سال دفاع مقدس ثبت است. امام پس از روزگاران سراسر حماسه جاوید دفاع مقدس هم، خواهان گسترش و تقویت تفکر بسیجی در دوران سازندگی و توسعه سیاسی و اقتصادی است تا اقتدار و امنیت نظام در تمام مراحل پیشرفت و توسعه برای همیشه محفوظ بماند: «اگر بر کشوری ندای دلنشین تفکر بسیجی طنین اندازد، چشم طمع دشمنان و جهان‌خواران از آن دور خواهد گردید و اِلّا هر لحظه باید منتظر حادثه باشیم. بسیج باید مثل گذشته و با قدرت و اطمینان خاطر به کار خود ادامه دهد» (صحیفه امام، ج ۲۱: ۱۹۵).

«باید برای شکستن امواج طوفان‌ها و فتنه‌ها و جلوگیری از سیل آفت‌ها به سلاح پولادین صبر و ایمان مسلح شویم، ملتی که در خط اسلام ناب محمدی (ص) و مخالف با استکبار و پول‌پرستی، تحجرگرایی و مقدس‌نمایی است، باید همه افرادش بسیجی باشند و فنون نظامی و دفاعی لازم را بدانند؛ چرا که در هنگامه خطر ملتی سربلند و جاوید است که اکثریت آن آمادگی لازم رزمی را داشته باشند» (همان: ۱۹۵).

قانون‌گذاری و قانون‌مداری: تدوین و تصویب قوانین جامع، راه‌گشا در سهولت اجرای برنامه‌های بلندمدت توسعه پایدار نظام اسلامی و هم در روان‌سازی پیدایش و گسترش امنیت اجتماعی، اقتصادی و قضایی کمک می‌کند و هم مسیر حرکت سیاست‌گذاران و مدیران عالی و میانی اجرایی را روشن می‌سازد. به همین دلیل، امام

از عصاره فضایل ملت می‌خواهد که در طرح قوانین و تصویب لوایح نگاه فراگیر و اصولی به مسایل کلان نظام داشته باشند و از امور جزئی و مقطعی پرهیز کنند:

«نمایندگان محترم مجلس قبل از پرداختن به لوایح و تبصره‌ها و موارد غیرضروری به فکر مسایل اصلی و کلیدی کشور باشند» (همان: ۵۰). از نگاه تحلیلی مقام معظم رهبری، قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی باید ترسیم‌کننده چگونگی حرکت مدیران در تحکیم پایه‌های امنیت ملی نظام باشد:

«با قوانین مجلس است که مسؤولان می‌توانند حرکت کنند و پیش بروند، مجلس می‌تواند حافظ امنیت ملی باشد، می‌تواند سد مستحکمی در برابر دشمنان و طمع‌ورزی بیگانگان باشد» (بیانات در تاریخ، ۲۵ / ۹ / ۸۲).

نظم عمومی روشمند، با رعایت قانون در تمام سطوح کشور بیان‌گر رشد سیر صعودی ضریب امنیت اجتماعی و ملی است. و تذکر مهم امام به ملت این است که: «همه قشرها که در هر جا هستند و در هر محلی هستند حفظ قانون را بکنند و حفظ قواعدی که بر کشور جاری هست بکنند.» و نیز به عمل به قانون اساسی سفارش می‌کند (صحیفه امام، ج ۱۵: ۴۴۹ - ۴۵۰). معیار در اعمال نهادها قانون اساسی است و تخلف از آن برای هیچ کس چه متصدیان امور کشوری و لشکری و چه اشخاص عادی جایز نیست. (همان، ج ۱۴: ۳۰۱)

گسترش و تعمیق معارف دینی: با یک نگاه موشکافانه و رویکرد تحقیقی، آشکار می‌شود که ریشه و راه‌کار حل بسیاری از ناهنجاری‌ها و نابسامانی‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در ارتقای سطح فرهنگ دینی عموم اقشار ملت ایران قرار دارد. «روح ایمان را در آن‌ها (مردم) تقویت کنید که اگر جنبه ایمان مردم تقویت شد، همه امور به راحتی انجام می‌شود. دنبال این بروید که معارف اسلامی را

در بین مردم تقویت کنید که (همان، ج ۱۷: ۱۲۰) رأس امور این معارف اسلامی است و اگر درست بشود همه کارها درست می‌شود.» (همان، ج ۲۰، ص ۳۰۰).

جنبش نرم‌افزاری و تولید علم: با توجه به نقش کارآمد پیشرفت علم و تکنولوژی و مزایای خودکفایی سیاسی و اقتصادی آن در تأمین امنیت ملی، مقام معظم رهبری ضمن فراخوانی سیاست‌گذاران فرهنگی به زمینه‌سازی رشد علم در تمام سطوح جامعه، نقش تولید علم را در اقتدار ملی و جایگاه آن را در ثبات و امنیت توصیف می‌نماید: «علم با خودش رفاه و سیادت سیاسی و برتری نظامی می‌آورد، در همه بخش‌های اقتصادی و سیاسی نفوذ کلمه ایجاد می‌کند، پول یک کشور را تقویت می‌کند و اقتصاد یک کشور را رونق می‌دهد، این‌ها همه هنرهای علم است.» (بیانات در دیدار با برگزیدگان المپیادهای جهانی و کشوری، ۳ / ۷ / ۸۱).

شاخص‌های امنیت ملی از نگاه امام و رهبری: واژه ترکیبی «امنیت ملی» که ظاهراً پس از جنگ جهانی دوم از دنیای غرب به سایر کشورهای جهان گسترش یافت، عمر چندانی ندارد و به جهت گستردگی مفهومی، تعریف دقیق، منطقی و مشخصی که مورد اجماع علمای سیاست باشد از آن مشاهده نمی‌شود. با این وصف، تعریف فرهنگ‌نامه‌ای معروف و مشهور آن چنین است: «مصونیت نسبی یا مطلق یک کشور از حمله مسلحانه یا خرابکارانه سیاسی یا اقتصادی احتمالی همراه با وارد کردن ضربه کاری مرگبار در صورت مورد حمله قرار گرفتن. امنیت ملی بیان‌گر تمام مقاصد دفاعی کشور است، یعنی آمادگی برای مخاصمه به خاطر بازداشتن آن یا دوری گزیدن از آن.. .. روحیه نیروهای نظامی، تعداد و هوشمندی دانشمندان، تکنولوژی، ویژگی‌های رهبران و شخصیت‌های سیاسی و نظامی،

موقعیت ژئوپولیتیکی و قدرت اقتصادی کشور از جمله عوامل مؤثر در امنیت ملی است.» (آقابخشی و افشاری‌راد، ۱۳۸۳: ۴۴۳).

علاوه بر کشورهای صنعتی و پیشرفته، در کشورهای در حال توسعه نیز مقوله امنیت ملی به معانی مختلفی از جمله حفظ تمامیت ارضی، حفظ جان و مال مردم و نیز ارتقای منابع حیاتی کشور و دفع تهدیدات جدی از خارج و استمرار سیستم اجتماعی، سیاسی و اقتصادی، تعمیم یافته است. امنیت ملی نظام جمهوری اسلامی در اندیشه امام و رهبری همانند سایر مفاهیم و تعبیر مهم و محوری سیاسی در قلمرو مکتب حیات‌بخش اسلام و آموزه‌های دینی تفسیر و تحلیل می‌شود که مجموعه عواملی همانند اعتقادات دینی، خدمت‌گزاری، عدالت طلبی، دشمن‌شناسی و مشارکت عمومی و... در پیدایش مؤلفه‌های امنیت ملی و استقرار آن سهیم هستند. براین اساس، «امنیت ملی» در نظام جمهوری اسلامی ایران یک مقوله قدسی و ارزشی به شمار می‌آید (پیراسته، ۱۳۹۶).

امام معتقد است که: «اسلام برای همه است و ما همه در تحت لوای اسلام این شاءالله امیدوارم با رفاه و امنیت زندگی کنیم.» (صحیفه امام، ج ۹: ۴۳۹)

مقام معظم رهبری کلام جامع و راهبردی امام را چنین تبیین می‌نماید: «امام می‌دانست که اگر ما به اسلام متمسک شویم هم عزت دنیا و هم رفاه مادی، هم قدرت سیاسی، هم آسایش و هم امنیت عمومی برای مردم پدید خواهد آمد؛ لذا، امام اسلامیت را به معنای حقیقی کلمه در بافت نظام اسلامی و این بنای مستحکم و شاخص گذاشت. انقلاب شکوهمند و نظام سرفراز جمهوری اسلامی ایران سه دهه پرنشیب و فراز را سپری کرده و به آستانه دهه چهارم گام نهاده است و فرهنگ غنی و دینی آن گستره گیتی را درنوردیده و تأثیر فراوانی در اندیشه و افکار صاحب نظران و تئوری‌پردازان گذاشته است. میراث گرانسنگ اندیشه‌های تابناک امام خمینی و

گنجینه ارزشمند دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در تعریف و بازساخت فرهنگ اصیل اسلامی طرحی نو در انداخته و در حوزه اندیشه سیاسی و مفاهیمی چون امنیت ملی ساختار نظریه‌پردازی و تحلیل و تبیین را بر شالوده آموزه‌های دینی و فرهنگ اصیل اسلامی بنا نهاده‌اند» (بیانات مقام معظم رهبری در مراسم سالگرد ارتحال امام، ۱۴ / ۳ / ۱۳۸۰).

علی‌رغم نارسایی مفهومی و عدم جامعیت در تعریف منطقی امنیت ملی، این اصطلاح رایج سیاسی در فرهنگ‌های نظام‌های سیاسی گوناگون کاربردهای متفاوتی دارد. از نگاه امام و رهبری، امنیت ملی دارای مفهوم چند وجهی و سیال و برخاسته از آرمان و سیاست کلی نظام جمهوری اسلامی است. در این مقاله، با رویکرد به اندیشه‌های این بزرگواران، وجوه و مؤلفه‌های استقرار امنیت ملی نظام جمهوری اسلامی و چالش‌های ملی آن را مرور می‌کنیم.

تدوین راهبردهای امنیت عمومی و همچنین راهبردهای امنیت ملی: در بخش مسایل مربوط به امنیت ملی، طبق قانون اساسی، شورای عالی امنیت ملی مسؤول سیاست‌های دفاعی-امنیتی کشور خواهد بود. همچنین، در قانون اساسی آمده است که شورای عالی امنیت ملی باید این سیاست‌ها را در چارچوب سیاست‌های کلی نظام که مقام معظم رهبری آن‌ها را اعلام می‌کنند، تدوین نماید. نقضی که در این زمینه وجود دارد، این است که سیاست‌های کلی نظام در این زمینه تدوین نشده است. امروز خوشبختانه، مجمع تشخیص مصلحت نظام در زمینه امنیت ملی مشغول تدوین سیاست‌های کلی است. کمیسیون مربوطه در مجمع، سیاست‌های پیشنهادی را آماده کرده و موضوع در دستور مجمع قرار گرفته است. امیدوارم هرچه زودتر مجمع، سیاست‌های کلی بخش امنیت را به تصویب نهایی برساند و پس از تأیید مقام معظم رهبری، این سیاست‌ها ابلاغ گردد و این مصوبات مبنایی برای تدوین

سیاست‌های راهبردی امنیتی- دفاعی شود که شورای عالی امنیت ملی باید آن را تصویب کند. از طرف دیگر، مصوبات شورای عالی امنیت ملی در زمینه مسایل امنیت ملی، بهترین طریق هماهنگی بین نیروهای لشکری و کشوری است. یکی از مشکلاتی که در شورای تأمین وجود دارد، این است که اعضای شورای تأمین از دو فرماندهی تبعیت می‌کنند. برخی از اعضا مانند استاندار یا فرماندار و مسؤول نیروی اطلاعاتی به دستگاه اجرایی و دولت متصل‌اند. نیروی انتظامی هم در شرایطی مثل امروز، از وزارت کشور تبعیت می‌کند، ولی نیروهای نظامی تحت فرمان فرماندهی کل نیروهای مسلح می‌باشند. راه حل این مشکل و ایجاد هماهنگی لازم، مصوبات شورای عالی امنیت است. چون این مصوبات به امضای رئیس جمهور و رهبر معظم انقلاب می‌رسد، می‌تواند پیوند خوبی را بین همه مسؤولین امنیتی برقرار نماید(دهقانی، ۱۳۹۰).

رفع مشکلات ساختاری: مشخص نبودن شرح وظایف دقیق نهادها و ارگان‌ها و روشن نبودن مرز میان مسؤولیت‌ها یکی از عوامل مشکل‌آفرین در بخش امنیت است. در حال حاضر، موضوعاتی وجود دارد که از طرفی اطلاعات ناجا، از طرف دیگر وزارت اطلاعات و حتی حفاظت اطلاعات نیروهای مسلح درباره آن‌ها فعال هستند؛ مشخص نبودن وظایف این‌ها در برخی از امور، باعث ورود مشترک همه آن‌ها می‌شود. این امر موجب اقدامات متضاد، ناهمگون، دوباره‌کاری و یا موازی‌کاری و خنثی‌سازی اقدامات یکدیگر می‌شود و در نهایت سرمایه‌های ملی و بسیاری از انرژی‌ها تلف می‌شود، بدون آن‌که کار مطلوبی انجام گردد. همین امر موجب زیر سؤال رفتن کارآمدی نظام می‌شود. البته، تشریح این بحث نیاز به فرصت دیگری دارد. باید دولت و مجلس شورای اسلامی و در بخش‌هایی، شورای عالی امنیت ملی این نقیصه را برطرف کنند(آذری و حسین‌زاده، ۱۳۹۵).

جایگاه پلیس در تأمین امنیت: مسأله دیگری که باید مورد توجه قرار گیرد، جایگاه پلیس در جامعه است. پلیس باید جایگاه مطلوب خویش را پیدا کند. امروز در جامعه ما پلیس جایگاه مناسبی ندارد. پلیس باید دارای ابهت و شأن خاص خود و احترام ویژه اجتماعی باشد. پلیس باید محبوب مردم باشد. در همه کشورها این چنین است. پلیس پناه مردم است، اگر فردی در خیابان تهدید شود، پناه او پلیس است. اگر به خانه‌ای حمله شود، فوری به کلانتری و پلیس تلفن می‌زنند. پلیس مورد اعتماد مردم است و مردم وقتی از پلیس پاسخ سؤال خود را می‌شنوند، احساس می‌کنند پاسخ مطمئن دریافت کرده‌اند. از طرفی، پلیس مظهر اقتدار دولت و موجب ترس مجرمین و جنایت‌کاران است. البته، نیروی انتظامی ما مشکلات خاص خود را دارد. چند نیرو (کمیت، ژاندارمری و شهربانی) را در هم ادغام کرده‌ایم؛ ادغام افراد ناهم‌گون با تخصص‌های مختلف و بدون برنامه دقیق ما را به اینجا رسانده است. پلیس مشکلات فراوانی دارد که باید به آن‌ها رسیدگی شود. حتماً باید افرادی مجرب، سالم، کارآزموده و دارای انگیزه کافی مسؤولیت خطیر شغل پلیس را بر عهده گیرند. با سرباز وظیفه نمی‌توان کار پلیس را انجام داد. یکی از اشتباهات بزرگ، ورود سرباز وظیفه در مشاغل پلیس است که اساساً کار ناصحیحی است. بسیاری از مشکلات نیز مربوط به همین مسأله است. امیدوارم وزارت کشور و نیروی انتظامی ما در این زمینه قدم‌های لازم را بردارد تا پلیس جایگاه خود را پیدا کند (هوشمندیار، ۱۳۹۵).

نقش نیروی انتظامی در ایجاد امنیت برای سرمایه‌گذاری: برقراری نظم و امنیت و آسایش فردی اجتماعی افراد در قالب قانون و حفظ حرمت و قداست ارزش‌های جامعه و مبارزه با قانون‌گریزی یکی از وظایف و تعهدات حاکمیت و دولت‌ها در قبال خاصه مردم است که در کشور ما وظیفه اصلی حفظ نظم و امنیت

بر عهده نیروی انتظامی می‌باشد و بی‌شک نقش آن در سایر امنیت‌ها از جمله امنیت اقتصادی و شقوق آن از امنیت سرمایه‌گذاری گرفته تا امنیت اشتغال و درآمد را می‌توان به وضوح لمس کرد. از عملکرد نیروی انتظامی در راستای تحقق این هدف می‌توان به مواردی از قبیل جلوگیری از هرگونه اقدام علیه جان و اموال مردم و سایر تعرضات مشابه، کمک به قربانیان جرم، حمایت از موازین حقوق بشر مثل آزادی بیان و اجتماعات، تسهیل جابه‌جایی مردم و وسایل نقلیه، حل و فصل خصومت‌ها بین اشخاص و گروه‌ها، ایجاد احساس امنیت در میان مردم و ... اشاره داشت.

علاوه بر موارد بالا، پلیس معمولاً وظایفی نیز در کنترل (واپایش) عبور افراد و کالاها از مرزها و صدور گذرنامه و ... نیز بر عهده دارد. پلیس در کشور ما دارای وظایف گسترده‌تری است و در قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۶۹ در ماده ۳، هدف از تشکیل این نیرو و در ماده ۴، وظایف آن در بیست و شش بند قید شده است. این وظایف در چهار گروه اصلی یعنی وظایف خدماتی، وظایف انتظامی، وظایف امنیتی و اطلاعاتی و وظایف قضایی قابل طبقه‌بندی هستند. نظر به این‌که امنیت انتظامی یا به بیانی امنیت عمومی یکی از پایه‌های امنیت ملی کشور محسوب می‌شود، لذا موفقیت یا عدم موفقیت در این نوع از امنیت، امنیت ملی کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد و دستیابی به امنیت ملی ممکن نخواهد بود مگر با همراهی مردم، و همکاری مردم نیز در گرو عملکرد کارا و مقتدرانه نیروی انتظامی از روی علم، تخصص، تقوا، امانت‌داری و دوری از هرگونه فساد و جلب اعتماد عمومی آحاد جامعه است (غفاری، ۱۳۹۰).

هیچ عاملی به اندازه وقوع یک درگیری مسلحانه فضای سرمایه‌گذاری را تخریب نمی‌کند. درگیری مسلحانه همه انواع سرمایه انسانی، فیزیکی و اجتماعی را از بین می‌برد و سرمایه‌گذاری قطع می‌شود و منابع از فعالیت‌های توسعه محور دور

می‌شود. شرکت‌ها به صلح و آرامش بیشتری برای توسعه سرمایه‌گذاری تولیدی نیازمندند. آن‌ها به فضایی نیاز دارند که سطح قابل قبولی از ثبات سیاسی و اقتصادی بر آن حاکم باشد و جایی می‌خواهند که کارکنان و اموال آن‌ها در امان باشد (ماردوخ و ساندلر، ۲۰۰۲: ۱۲).

روش‌شناسی پژوهش

با توجه به ماهیت و موضوع پژوهش، روش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش توصیفی-اسنادی است. در پژوهش‌های توصیفی محقق به دنبال بررسی چستی و چگونگی موضوع است و می‌خواهد بداند که ماهیت پدیده چگونه است. در پژوهش‌های اسنادی، محقق به تحلیل و ارائه مجدد مجموعه‌ای از داده‌ها و مفاهیم به شکل رسمی می‌پردازد که به‌عنوان یافته پژوهش‌های اجتماعی توسط سازمان‌ها و محققین دیگر، گزارش شده‌اند. در پژوهش حاضر، شیوه گردآوری داده‌ها به صورت کتابخانه‌ای انجام شده است؛ چون داده‌های این پژوهش کمی نبوده و جنبه آماری ندارد لذا معیاری به غیر از روش‌های آماری برای تجزیه و تحلیل داده‌ها به کار می‌رود که با تکیه بر عقل و بررسی اسناد و مدارک، قابل استناد می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف شناسایی الزامات رفتاری ناجا در تحقق امنیت اجتماعی جامعه اسلامی مبتنی بر منظومه فکری مقام معظم رهبری (مدظله العالی) انجام پذیرفت و با عنایت به این‌که یکی از مؤلفه‌های تعیین‌کننده امنیتی کلی و امنیت ملی هر جامعه‌ای امنیت اجتماعی است، نیروی انتظامی به‌عنوان متولی تأمین امنیت اجتماعی نقش عمده‌ای در تأمین امنیت ملی دارد. یکی از وجوه امنیت ملی جلوگیری و مقابله با تهدیدات داخلی می‌باشد و نیروی انتظامی نیز نقشی تعیین‌کننده

در این مورد دارد و این نکته در بیانات مقام معظم رهبری در خصوص این که کارکنان نیروی انتظامی را مجاهدان فی سبیل الله توصیف کرده بودند، مشخص است. لذا، ویژگی‌های جامعه اسلامی امنیت آن در دیدگاه رهبری همانند سایر مفاهیم و تعابیر مهم و راهبردی مورد توجه است و در قلمرو مکتب حیات‌بخش اسلام و آموزه‌های دینی تفسیر و تحلیل می‌شود که مجموعه عواملی همانند اعتقادات دینی، خدمت‌گزاری، عدالت‌طلبی، دشمن‌شناسی و مشارکت عمومی را در پیدایش مؤلفه‌های مربوطه و استقرار جامعه اسلامی سهیم می‌دانند. براین اساس، استقرار جامعه اسلامی در نظام جمهوری اسلامی ایران یک موضوع ارزشی به شمار می‌آید. مقام معظم رهبری در پیروی از اندیشه‌های امام (ره) باور دارند که بهره‌مندی انسان‌ها از نعمات مادی و معنوی یک جامعه و بهره‌مندی از سعادت‌های تعبیه شده از جانب خداوند باری تعالی در گرو تثبیت و استقرار جامعه اسلامی است که در این زمینه معظم‌له راهبردهای حیاتی و مهمی را براساس مدل و منظومه فکری خویش ارائه نموده‌اند که در این پژوهش، اهم این راهبردها به قرار زیر شناسایی شدند: وفاق و هم‌گرایی ملی، ولایت‌مداری، مشارکت عمومی، امر به معروف و نهی از منکر، سامان‌دهی اقتصادی، اقتدار نظامی و دفاعی، قانون‌مداری و تولید علم که هر یک از راهبردهای نامبرده به صورت مفصل در سرتاسر مقاله حاضر مورد تشریح قرار گرفته است، لذا براساس نتایج به دست آمده پیشنهاد می‌گردد: جامعه اسلامی و مدل امنیت‌ساز آن از دیدگاه اسلام و رهبری مورد پژوهش مفصل‌تری قرار گیرد و الگوی جامع با شمولیت وسیع که منتج از نتایج پژوهش‌های انجام گرفته باشد در قالب یک مدل عملیاتی در جهت نهادینه نمودن در نظام‌های آموزشی جامعه ارائه گردد.

منابع

- قرآن کریم - عثمان طه
 نهج البلاغه
- امام خمینی، سیدروح الله (۱۳۷۱)، مجموعه سخنرانی‌های امام خمینی (ره)، تهران: مؤسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی (ره).
- انصاری، قدرت ا... و ابراهیم بهشتی (۱۳۸۵). تعزیرات از دیدگاه فقه و حقوق جزا. قم: انتشارات پژوهشگاه علوم اسلامی.
- پورباغبان، سجاد. (۱۳۹۳). بررسی آسیب‌ها و عوامل چالش‌آفرین هویت ملی، قومی و دینی در امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران. طرح پژوهشی.
- تامپلسون، جان. (۱۳۸۱). جهانی شدن و فرهنگ ترجمه محسن حکیمی، تهران، نشر فرهنگ و اندیشه.
- جهان‌بین، فرزاد و مسعود معینی‌پور (۱۳۹۳). فرآیند تحقق تمدن اسلامی از منظر مقام معظم رهبری، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، ۱۱ (۳۹)، ۲۹-۴۶.
- حافظنیا، محمدرضا (۱۳۸۸)، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، تهران: انتشارات سمت.
- حیدرپور، حسین (۱۳۹۲)، حجاب و امنیت اخلاقی دفتر تحقیقات نیروی انتظامی. تهران: انتشارات فرهنگ علوی.
- خمینی، روح الله (۱۳۷۸). صحیفه نور، جلد ۷، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- دهقانی، محمد (۱۳۹۰) مسؤولیت مدنی پلیس در قبال نقض حقوق شهروندان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، گروه حقوق، پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته حقوق خصوصی.
- ساعد، محمدجعفر (۱۳۸۶)، پیشگیری از وقوع جرم و کارکرد بسیج در تضمین امنیت اجتماعی، فصلنامه مطالعات بسیج، ۱۰ (۳۴)، ۷۴-۱۰۶.
- طباطبایی، محمدحسین (۱۳۷۴). تفسیر المیزان. ترجمه سید محمدباقر موسوی همدانی، قم: دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
- غفاری، غلامرضا (۱۳۹۰). سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی. چاپ اول، تهران: انتشارات جامعه شناسان.
- محمدی‌نیا، اسد... (۱۳۸۴)، بهشت جوانان. نوبت چاپ: بیست و یکم. تهران: چاپ غدیر. ثبت اکبر.

مسعودی، محمداسحاق (۱۳۷۸)، پژوهشی در امر به معروف و نهی از منکر. چاپ اول. تهران: سازمان تبلیغات اسلامی.

مصباح یزدی، محمدتقی (۱۳۸۱)، تهاجم فرهنگی. چاپ سوم. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

مطهری، مرتضی (۱۳۷۲) جامعه و تاریخ، تهران: انتشارات صدرا.

معینی پور، مسعود و رضا لکزایی (۱۳۹۱)، ارکان واحده و تمدن اسلامی از منظر امام خمینی و مقام معظم رهبری، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی، ۹(۲۸)، ۶۶-۴۲.

موسسه نشر آثار مقام معظم رهبری مدظله العالی؛ مجموعه کتب حدیث ولایت.

نوری، اکبر و رضا یداللهی (۱۳۹۷)، ارائه منظومه فکری مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای در حوزه روابط متقابل جامعه و نیروهای مسلح، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، ۱۶(۷۲)، ۱۷۷-۲۰۲.

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۳). سیمای تحولی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران: گام‌هایی در تحقق امنیت ملی. تهران: ناجا.

هوشمندیار، نادر. (۱۳۹۵). توسعه مدیریت و نقش خلاقیت پلیس در نظم و امنیت عمومی. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۵(۴)، ۹۷-۱۲۰.

Murdoch, J, Sandler, T, (۲۰۰۲), Economic growth, Civil wars and spatial spillovers. journal of conflict Resolution, ۴۶(۱): ۹۱-۱۱۰.

بیانات در دیدار با دانش‌آموختگان دانشگاه علوم انتظامی (۱۳۹۰).

بیانات در دیدار جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی (۱۳۷۰/۱۱/۲).

بیانات در دیدار وزیر کشور و جمعی از فرماندهان نیروی انتظامی با رهبر انقلاب (۱۳۹۰ / ۲/ ۴).

بیانات در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی (۱۳۹۶/۶/۲۷).

بیانات در هفدهمین دوره دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی (۱۳۸۶/۸/۱۶).

بیانات فرماندهی معظم کل قوا در مراسم دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه علوم انتظامی (۱۳۹۲).

بیانات، پیام‌ها و مکتوبات مقام معظم رهبری امام خامنه‌ای (مدظله العالی) قابل دسترسی در پایگاه اطلاع‌رسانی www.khamenei.ir.